

Hádač, strúhač, strelec, poprac

Jeden otec mal štyroch synov a žiadneho imania, Akože ich tu zaopatrit'?

„Dám ich,“ pomyslel si, „vyučit'"; prebijú sa svetom aj bez imania a pánboh ich sám najlepšie zaopatrí.“

Dal ich teda na učňovstvo do mesta. Vyučili sa každý inému remeslu: prvý bol hádač, druhý strúhač, tretí strelec a štvrtý poprac. Tento posledný vedel popratať aj tam, kde si nič nepoložil.

Prišli z učenia domov a hneď, že oni preukážu sa každý vo svojom remesle. Otec zvolal celú dedinu na diváky a vyšiel s nimi na širokú lúku. Tu hádač vyhádaval, na ktorom strome v ďalekej hore vták na hniezde sedí; poprac hneď ta bežal a popratal do svojej kapsy vajcia tak, čo vtáka nesplašil, iba potom ho už zduril z hniezda; strelec namieril a vtáka v tom letku zostrelil, že padol k nohám divákov; ale vajcia ako potrepali sa v kapse, kým ten s nimi na to strelenie dobehol, nuž ich strúhač tak zalátal, zaokrúhlil, že tam švíka nebolo poznať a boli ešte pevnejšie ako prv.

„No, majstri ste!“ riekol otec. „Ako som vás vyučiť dal, tak už teraz opatrite sa sami.“ A ľudia zas len híkali na to všetko a chýry šli o týchto majstroch po celom svete.

Doletel chýr o nich aj ku kráľovi, a tomu práve vtedy, ani nevedieť kde, podela sa dcéra. Dúškom povolal ich k sebe, aby ju vyhádali a vydobyli, že toho bude, kto najlepšie zaslúži si ju.

Hneď hádač vyhádaval, že ju veľký vták uniesol za more a tam tríme vo svojom zámku. Strúhač razom vystrúhal člnok a všetci previezli sa za more. Zbojník paničku ukradol, keď vták o poludní na okamženie zdriemol, a pekne doniesol ju do činka. Už boli s ňou naprostred mora. Tu prebudený vták doletel za nimi a zakrútil koleso, že spustí sa na nich, zd'obe ich zobákom a pannu zase unesie v pazúroch. Strelec ho zastrelil – ale keby dako inak! Lež tu zas padol im vták dolu hlavou zrovna pred nosy a vybil im pyskom veľkú dieru naprostred činka. Voda im ho hneď zaliala a boli by tam prepadli sa do bezdna, keby nie vrtkého strúhača, ktorý ako raz zaťal kresačkou, už bol člnok zaplátaný, ani kvapka vody viac doňho nepresiakla. Šťastne dopravili paničku domov a jej otec oddal ju aj s pol kráľovstvom strúhačovi: bo ten najviac urobil, bo bez neho ani ta by neboli zašli, aj boli by potopili sa vtedy, keď už pannu v hrsti mali.

Aj tým druhým sľuboval panstvá; ale oni nechceli byť menej od svojho brata, a preto pustili sa ďalej.

Išli, išli; prišli tam k jednému hostincu, v ktorom bolo vyhlásené, že kto tam za jednu noc postačí troviť a hotovým platiť, dostane kráľovu dievku za ženu a s ňou aj kráľovstvo.

„Toto je pre mňa,“ povedal hádač bratom. „Len či mi ešte v čom-tom poslužíte.“

„V čom takom?“ opýtali sa bratia.

A hádač im hovoril:

„Ten vták, čo sme ho tam na mori nechali, bol iba na jedno krídlo podstrelený. Voda ho vyniesla za nami na breh, ale že už nevládal naspäť zaletieť za more, sedí teraz tamto v hore na hniezde a nesie zlaté vajcia. Ty, strelec, musíš mi ho teraz aj s hniezdom zostreliť a ty, poprac, už vtedy musíš tam byť a doniesť mi ho. Čím viac budem troviť, tým viac zlatých vajec mi nanesie, a tak už len pochopíte, že vydržím. A vy, dá boh, tiež opatríte sa ešte!“

Pristali na tom a urobili mu tak. Ten potom už haroval aj s nimi celú noc, a že vždy hotovým platil a naráno obliekol sa do zlata, vďačne podala mu kráľova dievka ruku.

Tamtí dvaja preniesli sa už len do voľač lacnejšieho hostinca; bo tuná bolo trocha aj nebezpečno, keď každého o hlavu kratším urobili, kto za trovu nezaplátil. V tom druhom hostinci pili potom ako dúhy. Raz strelcovi rozleje sa pivo po stole. Veľká sila múch nasadla si naň. A ten pác dľaňou na to, zabil ich päťdesiat. Dal si potom ú zámočníka urobiť erb, na ktorom stálo:

„Len raz čapil, päťdesiat ich zabil!“

Ale oba popíjali si len ďalej.

Raz viezol sa tadiaľ kráľ. Poslal si tadnu sluhu pre pohárik na občerstvenie. Sluha vráti sa a len tak triasol sa mu pohár v ruke.

„Čo si taký najašený?“ opytuje sa ho kráľ.

„Ach, najjasnejší pane,“ odpovedá sluha, „ako by nebol predesil sa, keď mi prišlo čakať na toto víno vedľa toho, čo len raz čapil a päťdesiat ich zabil. Bál som sa, že ak len prstom pohne, nebudem vám viac víno nalievať.“

„No, veď by teba aj s povrieslom vystrašil,“ rečie kráľ. „Čože si sa mal toľme najašiť? Či nevieš, že iba toho hľadám? Smelo tadnu a zavolaj mi ho do služby!“

O chvíľu už sedeli strelec a poprac pri kráľovi na koči, keď sa im len voľač nadhodilo do roboty. A to vám, hľad' teže, voliaky obor toho kráľa nepokojil, aby mu dal dcéru za ženu, a obra nikto prevládať nemohol. A už ho museli aj chovať v kráľovskom zámku a vypil na každé posedenie tri sudy vína a hnúť nechcel sa, kým mu svadbu neurobia. Alebo, vraj, nech strieľa sa s ním, kto sa vie. A ten obor bol taký strelec, čo na tisíc krokov diaľky mušku v povetrí zhodil.

Strelec dal sa na to; len vraj: „Budete aj nás tak chovať za dva týždne ako toho obra, kým k silám prideme.“

Chovali ich ako pavúkov, a oni zas len pili ako dúhy. Ale tu dva týždne chýlili sa ku koncu a ešte nič nevyhútali, ako toho obra prevládzu. Tu veru už milému strelcovi všakovak bolo okolo srdca a neraz sa mu zavzdychlo: „Miško, ty ješ a piješ, ale nač tvoja krv vyjde?!“

A to všetko počul obor vo vedľajšej izbe, ktorý na nich pozor dával, Čo to za jedni, čo s nimi prichodí mu biť sa. A milého obra veru tiež volali Miškom, nuž všetko tak nazdal sa, že to ho upomínajú, nač jeho krv vyjde. Šupelo mu, že tí to slovo tak často pripomínajú a začal vždy viac obávať sa o svoju kožu.

Len už na ustanovený deň ráno priplichtí sa milý obor k týmto dvom do izby a začne ich prehovárať, aby si pušky nenabili, aby bili sa len tak naoko, čo nič nestane sa ani jednému.

„Radšej,“ hovorí, „oboríme sa oba na kráľa; zabijeme ho, zaberieme si všetko a podelíme sa.“

A tu, kým obor takto púšťal sa do jednačky so strelcom, zatiaľ poprac vytiahol sa von a už obrovi nábitok z pušky vyťahal. Ako vykradol sa, tak i prikradol sa naspäť do izby a na svojho brata len pomíhal. Priam tento vedel, koľko asi bilo.

„No, nič je z toho,“ hovoril strelec, „Čiaže by bola kráľova dcéra, tú by sme si na dvoje preseknúť nemohli. Len ty, obor, poberaj sa strieľať! Tvoj je prvý výstrel; ale to ti povedaní, ak ti puška zluhá, už vtedy budeš ležať.“

A tak aj stalo sa. Obrovi puška zluhala. Ale vtedy sa aj prestrel, ako bol dlhý; náš strelec zastrelil ho do smrti. Bola svadba hneď, a to hrdá!

Na svadbe, ako najlepšie hodovali a jeden z prísediacich kráľov chcel pripíť mladému páru na zdravie, tu obadá sa, že len pred okamihom mal zlatý pohár pred sebou a že toho viac niet a niet.

„Ej, veď vari neprepadol sa, ani krídla nemal, žeby bol uletel!“

Vyzerali popod stôl, všade; ale pohára len nebolo a nebolo!

„No,“ rečú, „už ho musel dakto vziať.“

„A beda tomu, kto opovážil sa toho pri kráľovskom stole!“ doložil starý kráľ. A chytrý poprac na to:

„Hľadať treba, u koho nájde sa; to bude najistejšie.“

Tu mladé, staré hľadalo, mávalo po vreckách; ale každé volalo:

„Ani ja ho nemám, ani ja, ani ja!“

„No, veď ani nikoho sme nevideli z miesta vstať – kdeže je, kdeže je?“ volali podruhá.

Iba keď milý sobášny kňaz očervenie ako oparený rak a ešte raz nepokojnejšie matá si po vreckách. Tam mu bol spravodlivý ten skapaný zlatý pohár. No, už to zas všetci svedčili, že ten nepohol sa z miesta a žeby už len kňaz ako kňaz ani nemohol sa dopustiť dačoho takého. Tu aj sám kráľ hneď uhádol, čo to asi byť môže, a povedal:

„Čo figeľ, to groš; nech sa prizná, kto to urobil, zlatý pohár bude jeho!“

A mladý zať už aj prstom ukazoval na šelmu brata svojho, a keď tento ešte okúňal sa priznať a len tak pod jeden bajúz usmechoval sa, tu milý brat predsa len chcel s pravdou von a vyrozprával všetkým o svojom bratovi popracovi, akému tento remeslu vyučil sa a ako im všetkým trom bratom bol dosiaľ na pomoci. Už potom ani poprac sám tajiť sa nemohol.

To ale tak zapáčilo sa tomu kráľovi, čo spred neho ten pohár skapal, že povedal:

„No, milý poprac, keď si ty taký kunštár a ešte si pri tom nikomu neublížil, ja potrebujem just takého. Len v jednom ešte preukážeš sa mi. Ak ty do zajtra rána ukradneš mojej dcére, čo ešte okrem mňa žiadnemu duchu nikdy nič nedala od seba, prsteň z malého prsta, prijmem ťa za zaťa a viem, že ti potom aj ona vďačne podá ruku; bo za toho sľúbila ísť, kto si ten prsteň od nej vymôže. Ale zase ak to nevykonáš, syn smrti si. Taký u nás zákon.“

„A veď už bude, ako boh dá,“ povedal poprac a pristal na všetko.

Veselie dokončilo sa veselo a po veselí rozišli sa hostia po zámku, každé do svojich izieb. Kráľ, ktorý tú stávkou urobil, obzeral sa už len, či poprac dakde za nimi nesliedi; ale o tomto nebolo ani chýru ani slychu. Nuž celkom ubezpečený vyzliekol sa vo svojej izbe, veď i tak dcéra jeho spala hneď vo vedľajšej, a ak by zavolala, ľahko by doskočil na pomoc. Len ako už vyzliekol sa, prišlo mu na um, že ešte zabudol sluhom rozkázať, aby tiež pozor dali na všetko. Iba tak ako bol, vyzlečený, vybehol k tým sluhom. Za okamženie už vrátil sa; ale v tom aj voľač inšie svetlo mu v hlave a šiel pramo na druhé dvere k svojej dcére.

„Dievka moja,“ hovorí, „daj ten prsteň ko mne! Tu ho poprac hľadať nebude.“

„Čože sa vám robí, otec môj?“ hovorí dcéra, „veď som vám ho len teraz dala!“

„Nuž ale kedy, ako?“

„Nuž len teraz terazučky boli ste tu celkom oblečení a vrátili ste sa do vašej izby aj s prsteňom. Len

tomu čudujem sa, ako mohli ste sa na taký hrán aj zobliecť.“

Kráľ hneď letel do svojej izby k svojim hábom; ale už ani tých tam nebolo. Iba kukne do otvoreného obloka a tam celá postava popracova, ako chce just spúšťať sa dolu po rebríku.

„Aha, šelma, tu si predsa!“ chmatne ho za krk. A tu ti bábolka slamou vypchatá v hábách popracových! Hneď pochopil, koľko uderilo, že to poprac bábolku tam nastrojil, a kým on k sluhom chodil, zatiaľ si jeho šaty obliekol a tak vypýtal prsteň od kňahyne; – ale veru zatiaľ aj dokonale ufujazdil.

Ráno mu s prsteňom oddal aj ruku svojej dievky a táto nevzpierala sa, keď to bol majster nad majstrov a pritom šuhaj kaľavný.

Čo remeslo, to remeslo, predsa len pomáha na zelenú ratolesť a má vraj i zlaté dno.